

جایگاه باور به منجی در هندسه اعتقادی یهود و صهیونیسم

نرگس سیدقربانی

چکیده

باور به منجی و نجات بخشی از جمله مفاهیم بنیادین در هندسه اعتقادی یهودیت و صهیونیسم است که از آغاز تاریخ این دین و فرهنگ، نقشی اساسی در شکل گیری هویت، و نحوه تعامل آنها با دنیای پیرامونشان داشته است. پژوهش حاضر به روش توصیفی و تا حدودی تحلیلی، جایگاه باور به منجی و نجات بخشی در هندسه اعتقادی یهودیت و صهیونیسم را مورد مطالعه قرار داده است. یافته های پژوهش حاکی از این است که: در دین یهود همچون سایر ادیان الهی، باور به منجی و نجات بخشی به عنوان یک امید دینی و اجتماعی، و نیروی محرکه برای حفظ هویت خود، مشهود است. یهودیت برای مبحث منجی جهان (ماشیح) و نجات نهایی، اهمیت و ارزش شایان توجهی قائل است. یهودیان، در سراسر تاریخ محنت بار خود، هر گونه خواری و شکنجه را به این امید بر خود هموار کرده اند که روزی مسیح (ماشیح) بیاید و آنان را از گرداب ذلت، درد و رنج رها کند، فرمانروای جهان گرداند. آنان بر این باور بودند این مصیبت ها عقوبتی از جانب یهوه (خداوند) است و باید تا ظهور ماشیح این درد ها و رنج ها را تحمل کنند. گروهی از یهود به نام صهیونیسم متأثر از باور به منجی و نجات بخشی، آن را در چارچوب سیاست های مدرن و ملی گرایانه ی خویش قرار دادند. آن ها برخلاف نظر یهودیان به انتظار برای منجی، دخالت بشری را، در راستای وقوع امر ظهور ماشیح باور داشتند و معتقد بودند که برای ظهور ماشیح باید زمینه را فراهم آورد. در این نوشتار به بررسی جایگاه و شرایط و علائم ظهور منجی (ماشیح) در دیدگاه یهود و صهیونیسم و تفاوت این دو رویکرد پرداخته می شود.

کلید واژه: منجی، یهود، صهیونیسم.

۱. مقدمه

تمام فرقه های مختلف یهودی به موعود و موعودگرایی باور دارند و بر روی آن اتفاق نظر وجود دارد و هیچ گونه اختلافی در کلیت موضوع وجود ندارد و به ظهور منجی به چشم یک امر حتمی و واقع شدنی نگاه می کنند. تاریخ سراسر درد و رنج یهودیان سبب شد آنان همواره به دنبال طرح مفهوم ماشیح باشند و از این طریق امید به آینده داشته باشند و از طرف دیگر ماشیح، وعده خداوند بر قوم یهود بود. بارها خداوند در کتاب مقدس به آنان وعده داده اگر بر پیمان و عهد خود با خدا باشید خداوند نیز به وعده خود عمل می کند و ماشیح را خواهد فرستاد. بر این اساس علمای یهود معتقدند پس از آشفتگی و فساد در جهان و غیرقابل تحمل شدن جهان، خداوند در آخرالزمان ماشیح را جهت اصلاح امور و برپایی عدالت خواهد فرستاد. (کهن، ۱۳۸۲، ۲۶۱-۲۶۲)

یهودیان معتقدند که وظیفه آن ها تا قبل از ظهور ماشیح، فقط انتظار برای آمدن منجی است و تنها با مویه و تضرع از خداوند بخواهند تا منجی قوم برگزیده را که همانا قوم یهود باشد، برساند، اما گروهی تحت عنوان جنبشی به نام صهیونیسم طرفدار بازگشت یهودیان به سرزمین تاریخی خود (ارض موعود) فلسطین و ایجاد دوباره و استقرار حاکمیت مستقل یهود در آن سرزمین است. تا زمینه را برای ظهور ماشیح آماده کنند.

بررسی های انجام شده در پیشینه بحث، نشان می دهد که چنین تحقیقی با این رویکرد، کمتر مورد دقت محققان قرار گرفته است و ادبیاتی که کاملاً منطبق با موضوع این مقاله باشد، یافت نشده است. بطور کلی کتب و مقالات فراوانی در ارتباط با موعودگرایی در یهودیت وجود دارد اما هیچ کدام به شکل مستقیمی به جایگاه باور به منجی در هندسه ی اعتقادی یهود و صهیونیسم به طور هم زمان اشاره نکرده اند.

در مقاله «ماشیح و دولت ماشیحانی موعود در یهودیت» (محمد حسین طاهری آکردی، ۱۳۹۶) بحث صهیونیسم دینی در کنار موعود باوری مطرح شده است. نویسنده این مقاله نتیجه می گیرد که دولت کنونی یهودی در فلسطین با دولت موعود ماشیحانی در تورات و تلمود فاصله دارد و این دولت به تفکرات صهیونیسم مسیحی نزدیکتر است تا صهیونیسم دینی وابسته و برخاسته از تورات و تلمود.

در مقاله «منجی جهان و عصر ظهور از دیدگاه آیین یهود» (امیدمجتبی مقدم، ۱۳۹۶) گئولارامنجی یهودیان می داند و به جایگاه گئولا در دیدگاه یهود، شرایط و ویژگی های تسریع بخش وقوع گئولا می پردازد.

در مقاله «نقش موعودگرایی یهود در سیاست خارجی خصمانه اسرائیل در قبال جمهوری اسلامی ایران» (مصطفی گودرزی و همکاران، ۱۴۰۱) از این رو این مقاله با استفاده از نظریه سازه انگاری که در کنار مسائل مادی مانند قدرت، متغیرهای غیرمادی مانند مذهب را نیز در روابط بین الملل مهم می داند؛ به دنبال یافتن پاسخی برای این پرسش است که چگونه موعودگرایی یهود باعث شد تا اسرائیل در قبال ج.ا.ایران یک سیاست خارجی خصمانه را دنبال کند؟

از این رو، نوشتار پیش رودرصد است با بررسی علائم و زمینه ی ظهور در یهود و صهیونیسم به طور مجزا و با مقایسه ی این دورویکرد به تحلیل اختلاف آنها را در زمینه ظهور منجی بپردازد.

۲. مفهوم شناسی

۲-۱. منجی

نجات دهنده، رها کننده (معین، ۱۳۸۰، ص ۱۰۵۶)

۲-۲. یهود

یهود درباره واژه یهود نوشته‌اند: یهود از فعل «هاد یهود» به معنای «تاب یتوب» یعنی هدایت یافتن از طریق توبه کردن- پس از گوساله پرستی- است. یا به علت انتساب به «یهودا» فرزند بزرگ حضرت یعقوب به این نام، شهرت یافته‌اند. (ابراهیم زاده، ج ۱، ص ۳۲)

۲-۳. صهیونیست

«صهیون» در زبان عبری، به معنای پُر آفتاب و نیز نام کوهی در جنوب غربی بیت المقدس است. کوه صهیون زادگاه و آرامگاه داوود پیامبر (صلی الله علیه وآله) و جایگاه سلیمان (علیه السلام) بود. گاه این واژه نزد یهودیان به معنای شهر قدس، شهر برگزیده و شهر مقدس آسمانی به کار می رود، ولی در متون دینی یهود، صهیون، اشاره به آرمان و آرزوی ملت یهود برای بازگشت به سرزمین داوود (علیه السلام) و سلیمان (علیه السلام) و تجدید دولت یهود دارد. به دیگر سخن، صهیون برای یهود، سمبل رهایی از ظلم، تشکیل حکومت مستقل و فرمان روایی بر جهان است و از این رو، یهودیان خود را فرزندان صهیون می دانند. صهیونیسم به جنبشی گفته می شود که خواهان مهاجرت و بازگشت یهودیان به سرزمین فلسطین و تشکیل دولت یهود است. صهیونیسم، همانند شوونیسم (= ناسیونالیسم افراطی) است که با خوار شمردن ملت ها و نژادهای دیگر و با غلو در برتری خود، در پی نیل به قدرت سیاسی است. این جنبش در نیمه اول قرن ۱۳ شمسی / نیمه دوم قرن ۱۹ میلادی در اروپا پا به عرصه حیات گذاشت، ولی واژه صهیونیسم، نخستین بار توسط تئودور هرتزل [۴] به کار رفت و سپس ناحوم ساکوکو [۵] - مورخ صهیونیست - در کتاب «تاریخ صهیونیسم» از آن سخن گفت. (المسیری، ۱۳۷۴، ص ۷)

۳. جایگاه باور به منجی در یهود

۳-۱. معرفی منجی در یهود

موعود باوری و اعتقاد به منجی در دین یهود، از مسائل بنیادین است؛ به گونه‌ای که می‌توان گفت این اندیشه آن‌ها را در برابر فراز و نشیب‌های تاریخی امیدوار ساخته و صبرشان را در برابر مشکلات افزایش داده و موجب نشاط و وحدت قومی و در مواردی تن دادن به شریعت و رفتار شرعی شده است؛ منجی در منابع یهود؛ از تعالیم انبیای یهود، امید به آخر الزمان و منجی آن زمان است که توسط پیامبرانی مانند «عاموس» و «اشعیا» بیان شده است؛ بنابراین اندیشه آخر الزمان و طرح مسأله منجی بین یهود، جایگاه مهمی داشته و اساساً قوم یهود، با امید به آینده و نجات و پیروزی، زندگی و مشقات را تحمل می کرد. (محمدی، ۱۳۸۸، ص ۱۰۹). آن‌ها منجی موعود خود را «ماشیح» می‌نامند. ماشیح واژه عبری، به معنی «مسیح» (مسح شده یا تدهین شده با روغن مقدس روغن) می‌باشد، در ابتدا این کلمه لقب پادشاهان بنی اسرائیلی بوده، اما به مرور به کاهنان و

حتی گاه غیر بنی اسرائیلیان مانند کورش هم اطلاق شد. در زمان های بعد، لقبی برای پادشاه آرمانی یهود شد. (المسیری، ۱۳۸۲: ج ۵، ۳۱۹)

از آنجا که لفظ مسیح، به حضرت عیسی (علیه السلام) اختصاص یافته است؛ دانشمندان برای اشاره به موعود یهود از واژه «مسیحا» استفاده می کنند دل های بنی اسرائیل از عشق به مسیح موعود لبریز بود؛ و در برابر حاکمان ستمگر، همواره چشم به راه آمدن چنین رهبر رهایی بخش بوده اند. (ابراهیم زاده، جلد ۱، ص ۴۷)

یکی از پایه های اساسی و اصول مهم آیین یهود، ایمان به ظهور ماشیح و دوره نجات است. هر فرد یهودی که به ماشیح اعتقاد نداشته باشد و یا چشم در راه آمدن او نباشد، منکر سخنان حضرت موسی و سایر انبیا بنی اسرائیل است، زیرا موضوع ماشیح به دفعات در متون مقدس عنوان شده است. (تونه ای، ۱۳۸۹، ص ۷۰۸)

الف. صفات و ویژگی ماشیح

از نظر فیزیکی و جسمانی، ماشیح انسانی است خاکی از اولاد بشر که به صورت عادی متولد شده است. اصل و نسب او به حضرت داوود و سلیمان می رسد. از دیگر نشانه های او این است که صداقت و پارسایی او از بدو تولد به بعد دائماً در حال افزایش بوده است و به خاطر فضیلت و اعمال شایسته خود، به عالی ترین و والاترین درجات تکامل روحانی دست خواهد یافت. (مجتبی تونه ای صفحه ۷۰۹).

حتی نام های متعددی در کتاب مقدس و تلمود مانند داوود، پسر داوود، مناحم بن حزقیا، صلح، شیلو، یینون، حنیناو برنقله برای او بیان شده است. (طاهری آکردی، ۱۳۹۶، ص ۱۲۷)

یشتیان نبی در وصف او چنین میگوید: روح خداوند بر او خواهد آمد. روح عقل و فهم، روح تدبیر و توانایی، روح دانش و ترس الهی الهام می گیرد، با دید چشمانش قضاوت نخواهد کرد و با شنیده گوش هایش فتوی نخواهد داد. تهی دستان را با عدالت داوری کرده و برای افتادگان زمین، با تساوی حقوق تصمیم خواهد گرفت و ظالمان زمین را با عصای سخن دهان خود می کوبد و شیران را با نفس (نسیم) لب های خود از بین خواهد برد. طبق عقیده هارامبام (موسی بن میمون): «عقل و دانش او از حضرت سلیمان نیز بیش تر خواهد بود. او از پدران قوم یهود (ابراهیم، اسحق و یعقوب) و نیز از همه انبیا ی بنی اسرائیل که پس از حضرت موسی برانگیخته شدند، بلندمرتبه تر خواهد بود.» (مجتبی تونه ای صفحه ۷۱۰)

درباره هویت ماشیح یا ناجی آینده، عقاید مختلفی اظهار شده است: اعتقاد عموم بر آن است که ظهور ماشیح و فعالیت های او در راه بهبود وضع جهان و تأمین سعادت بشر، قسمتی از نقشه خداوند در آغاز آفرینش جهان بوده است: «پیش از آن که عالم هستی به وجود آید، هفت چیز آفریده شد؛ تورات، توبه، باغ عدن (بهشت)، جهنم، اورنگ جلال الهی، بیت همیقداش، نام ماشیح». . . پساحیم، ۵۴ الف.

در یک میدراش مؤخر چنین اظهار شده است: «از آغاز خلقت عالم، پادشاه ماشیح به دنیا آمد، زیرا (لزوم وجود او) حتی پیش از آن که جهان آفریده شود، به ذهن (خداوند) خطور کرد». . . پسیتا رباتی، ۱۵۲ ب.

همه دانشمندان یهود درباره یک نکته متفق الرأی هستند که ماشیح یک انسان است که از طرف خدا مأمور انجام وظیفه خاصی خواهد شد. تلمود، هیچ گاه اشاره ای به یک ناجی یا موجود فوق انسانی در مورد ماشیح ندارد.

در اینکه ماشیح داود است یا از نسل او اختلاف است: برخی او را با داود پادشاه یکی می دانند و با استناد به آیه «بعد از آن بنی اسرائیل برگشته و خداوند خدای خود و داود پادشاه خویش را خواهند طلبید»، . هوشع، ۵:۳. می گویند: این پادشاه، ماشیح

است. اگر او جزو زندگان است اسمش داود است و اگر جزو مردگان است (که بعدا زنده خواهد شد)، نامش داود است. .
یروشلمی، براخوت: ۵ الف

مخالفتان نظر فوق با اشاره به آیه: «نجات عظیمی به پادشاه خود می‌دهد و به ماشیح خویش احسان می‌کند، یعنی به داود و به ذریت او تا به ابد»، . مزامیر، ۵۱:۱۸ می‌گویند: در این آیه نوشته نشده است به داود، بلکه آمده است: به داود و به ذریت او. .
ایخا ربا، ۵۱:۱. (قاسمی قمی، ۱۳۸۷، ص ۱۵۳)

یکی از خصوصیات ماشیح آیین یهود این است که انسان‌ها باید به یک درجهٔ لیاقتی که لازم است، برسند تا آن منجی ظهور کند. اگر انسان‌ها به آن درجه و لیاقت رسیدند و تقدیر الهی بود، خداوند به آن فرد وحی می‌کند؛ مثل سایر انبیاء دیگر که شاید تا قبل از بعثت ایشان اطلاع نداشته باشند که نبی هستند. آن فرد هم بین افراد دیگر زندگی می‌کند و مسلماً از جنبهٔ اخلاقی و رفتاری تقوا و ایمان در سطح عالی‌تر و بالاتر از دیگران است، اما خودش هم نمی‌داند که ماشیح است. سایر افراد هم به صورت یک عالم یا فرد باایمان به او نگاه می‌کنند تا آن زمان که تقدیر الهی باشد و به او وحی شود که به مقام نبوت برسد و ظهور کند. (حمّامی لاله‌زار، یونس، ۱۳۸۶ ص ۲۳).

ب. تعیین زمان ظهور منجی

کوشش برای محاسبه و یافتن تاریخ پایان ذلت قوم اسرائیل و ظهور ماشیح، از طرف اکثریت دانشمندان یهود، به شدت تقبیح شده است، چرا که در صورت عدم تحقق، یأس و حرمان را به دنبال خواهد داشت.
نهی از توقیت آمدن ماشیح گاهی با لعن و نفرین همراه بوده است: لعنت بر کسانی باد که تاریخ پایان ذلت اسرائیل و ظهور ماشیح را محاسبه می‌کنند. زیرا ایشان چنین استدلال می‌نمایند که اگر تاریخ پایان ذلت فرا رسید و ماشیح نیامد، هرگز دیگر نخواهد آمد...». علی‌رغم این اظهارهای شدید، برخی زمان ظهور ماشیح را چنین برآورد کرده‌اند:

- در سال ۴۲۹۱ از آفرینش (۵۳۱ میلادی) جهان ویران خواهد شد... و آن وقت ایام ماشیح پیش خواهد آمد.
- در سال ۴۲۳۱ آفرینش (۴۷۱ میلادی)، ماشیح ظهور خواهد کرد.
- اسرائیل، در ماه تیشری نجات خواهد یافت.
- اسرائیل، در ماه نیشان (ازمصر) نجات یافت و در آینده نزد ماه نیشان نجات می‌یابد.
- ایلیای نبی خطاب به یک عالم یهودی: دنیا دست کم هشتاد و پنج یوول {۴۲۵۰ = ۵۰ (مدت هر یوول به سال) × ۸۵} دوام خواهد داشت و دریوول آخرین ماشیح خواهد آمد. آن عالم از ایلیا پرسید: آیا ماشیح در آغاز آن یوول ظهور خواهد کرد یا در پایان آن؟ ایلیا جواب داد: نمی‌دانم. این پیشگویی بین سال‌های ۴۴۰ تا ۴۹۰ میلادی را دربر می‌گیرد.

در مقابل این نظریات که زمان مشخصی را برای آغاز دوران ماشیح در نظر گرفته شده است، نظریه دیگری هست که می‌گوید: زمان ظهور بنابر کردار مردم تغییر خواهد یافت: «من خداوند در وقت خودش آن را تسریع خواهد کرد. در سندهرین، ۱۹۸ الف، با توجه به آیه فوق آمده است: اگر امت اسرائیل استحقاق آن را داشته باشد، نجات ایشان را تسریع خواهیم کرد و اگر استحقاق نداشته باشد، در وقت خودش آنها را نجات خواهیم داد (قاسمی قمی، ۱۳۸۷، ص ۱۵۶)

در نتیجه تلمود کسانی را که به محاسبه دقیق زمان ظهور ماشیح می‌پردازند، مورد لعن قرار داده است و تنها تشویق به انتظار را توصیه می‌کند .. (مجتبی تونه ای، صفحه ۷۰۹)

صهیونیست ها با استناد به این کلام حزقیال نبی که «در آخرالزمان باران های سیل آسا و تگرگ سخت آتش و گوگرد، تکان های سختی در زمین پدید خواهند آورد، کوه ها سرنگون خواهند شد و صخره ها خواهد افتاد و جمیع حصارهای زمین منهدم خواهد گردید. (کتاب مقدس، حزقیال)

مسیحیان صهیونیست در توضیح واقعه آرماگدون بیان می کنند که به زودی لشکری از دشمنان مسیح که بدنه ی اصلی آن را میلیون ها نظامی تشکیل داده اند از عراق حرکت می کنند و پس از گذشت از رود فرات که در آن زمان خشکیده است، به سوی قدس رهسپار خواهند شد؛ اما در ناحیه ی آرماگدون نیروهای طرف دار مسیح راه لشکر ضدمسیح را سد خواهند کرد و درگیری خونین و نهایی در این منطقه شکل خواهد گرفت. از نگاه مسیحیان صهیونیست نبرد نهایی، نبردی هسته ای است. سپس مسیح برای بار دوم از جایگاه خود در آسمان به زمین فرود می آید و پس از نبرد با نیروهای ضد مسیح، پیروز خواهد شد و آن گاه صلح واقعی و جهانی محقق خواهد شد. مسیح به پایتختی بیت المقدس و از مرکز فرمان دهی خود در معبد سلیمان که از پیش توسط طرف داران مسیح بر روی خرابه های مسجدالاقصی ساخته شده است صلح را در سراسر جهان محقق خواهد کرد. (هال سل، ۱۳۷۷) اجمالاً باید گفت به باور آنان نبرد آرماگدون برای از میان بردن نیروهای ضد مسیح و به سروری و حکومت رساندن یهود رخ می دهد. (سیاح، ۱۴۰۱)

در پایان، به بررسی تحلیلی به صورت مقایسه میان اعتقاد به منجی در یهود و صهیونیسم، ویژگی ها و علائم و شرایط ظهور منجی بر مبنای کتاب مقدس، تلمود، فلسفه و عرفان یهودی را برمی شماریم:

۱. آن ها منجی موعود خود را «ماشیح» می نامند ماشیح، انسان و بشری خاکی است و حتی نام های متعددی در کتاب مقدس و تلمود، مانند داوود، پسر داوود، مناحم بن حزقیا، صلح، شیلو، یینون، حنیناو برنفله برای اوبیان شده است. اصل و نسب او به حضرت داوود و سلیمان می رسد.

۲. زمینه سازی و شرایط ظهور منجی در یهود از جمله فرامین تورات شفاهی است که شامل توبه (تشووا)، نگه داری تقدس روز شنبه، احسان و نیکوکاری، اتحاد و همدلی بین اعضای جامعه می باشد.

۳. علائم و نشانه های ظهور در یهود که در دو قسمت جداگانه پیش از ظهور منجی (ماشیح) و پس از ظهور منجی (ماشیح) بررسی شده است. برخی از علائم و ویژگی های قبل از ظهور عبارتند از: شدت گناه و فساد، تشویش و پریشانی، گشوده شدن دروازه های علم و پیشرفت، جنگ.

از نشانه های بعد از ظهور منجی در میان یهودیان می توان به موارد زیر اشاره کرد: برقراری صلح جهانی، احیای سنت های اولیه عبادت یهود، پایان بدی و گناه، درک الهیت و آگاهی واقعیت از وجود خداوند، پرستش و ستایش جهانی خداوند، زنده شدن مردگان، برکت و سعادت و پایان بیماری ها، وقوع معجزاتی عظیم تر از معجزات خروج بنی اسرائیل از مصر.

ویژگی ها و علائم و شرایط ظهور منجی (ماشیح) مربوط به پیش گویی های متون مقدس یهودیان است. هم در کتاب مقدس، هم در تلمود، فلسفه و عرفان یهودی، ویژگی ها و شرایط و علائم ظهور مشخص برای ماشیح ذکر شده است.

با مقایسه منجی و علائم و ظهور در یهود و صهیونیسم می توان گفت صهیونیسم براساس صهیونیسم سیاسی یهودیت - که تحت تاثیر صهیونیسم مسیحی است - شکل گرفته و با صهیونیسم دینی در یهودیت - که ریشه در تورات و تلمود دارد متفاوت است.

از جمله تفاوت های منجی و شرائط و علائم ظهور در یهود و صهیونیسم به موارد زیر اشاره کرد:

۱. ظهور ماشیح و تشکیل حکومت، با معجزه و پیش بینی بزرگان دینی یهودیت است اما تشکیل حکومت در صهیونیسم با دخالت بشری صورت می گیرد.

دراعتقاد یهود حکومت منجی(ماشیح) پس از ظهور شکل می گیرد، درحالی که این حکومت در صهیونیسم، پیش از ظهور تشکیل شده است.

۲. براساس وعده تورات شرائط ظهور یهودیت توبه و احسان و نیکو کاری و حفظ تقدس روز شنبه و اتحاد و همدلی در جامعه است اما این شرائط و زمینه سازی ظهور منجی در صهیونیسم سیاسی تشکیل حکومت یهودی در فلسطین و باز سازی معبد سلیمان است.

۳. با ظهور ماشیح و تشکیل حکومت، مانند دوران داوود و سلیمان، صلح، امنیت و عدالت بر جهان حاکم می شود، و معبد سلیمان دوباره بازسازی و مرکز حکومت می شود اما در صهیونیسم سیاسی که برگرفته از صهیونیسم مسیحی است تشکیل حکومت در فلسطین و باز سازی معبد سلیمان قبل از ظهور ماشیح است که منجر به تخریب قبة الصخره و مسجد الاقصی(قبله ی اول مسلمین) و تحریک احساسات مذهبی آنان خواهد شد در نتیجه به جنگ می انجامد که از پیش بینی های بزرگان یهودی هم می باشد.

۴. بر خلاف یهودیان، صهیونیست ها در واقع یک گروه مذهبی و یهودی نیستند، بلکه یک حزب سیاسی، یک گروه متجاوز، برتری طلب و نژادپرست می باشند.(یزدی، ج ۲، ص ۱۱۲) که با استفاده ابزاری از دین یهود شکل گرفته و از مسیرهای اقتصادی، سیاسی و همچنین از طریق رسانه ها، قلمرو سلطه ی خود را در جهان افزایش داده است.

۵. یهودیان سرزمین موعود(فلسطین) را بعد از آمدن منجی(ماشیح) محل حکومت او، می دانند و صهیونیست ها جایگاه مذهبی فلسطین یا سرزمین موعود را بسیار بالاتر از آنچه هست، نشان می دهند و از آن، بهره برداری سیاسی می کنند.

۶. صهیونیسم یهودی با الهام گیری از متون دینی و کتب مقدس مبنی بر این که سلطه بر تمام زمین و حکومت جهانی، حق الهی و شرعی پیروان تورات است، همه ی برنامه های خودشان را مستند به آورده های دینی و بشارت های الهی کرده و آن ها را با دین توجیه کرده اند تا عموم مردم آن را باور کنند و راه موفقیت برای خودشان را تسهیل سازند و به دنبال اهداف پلید خودشان هستند.

۷. از علائم بعد از ظهور منجی براساس وعده های متون مقدس، رستخیز مردگان رخ خواهد داد و بسیاری دوباره زنده می شوند اما علائم ظهور منجی در صهیونیسم با هیچ رستخیزی مواجه نیست.

نتیجه گیری

اعتقاد به منجی اساس تمام ادیان آسمانی شناخته می‌شود و تنها در مصداق موعود اختلاف دارند. و در اصل این قضیه مشترک هستند در فرهنگ اسلامی، باور به ظهور امام مهدی (عج) به عنوان منجی نهایی و کسی که مدیریت جهانی را بر اساس عدالت و اخلاق برقرار خواهد کرد، امید و راهنمایی ویژه‌ای برای عبور از این چالش‌های جهانی فراهم می‌کند؛ اما در فرهنگ دین یهود ماشیح را منجی خود می‌دانند البته اسامی دیگری هم از جمله صلح، شیلو، یینون، حنینادر کتاب مقدس و تلمود بیان شده است. باتوجه به دوران سخت و پر از درد و رنج یهودیان و انتظار برای آمدن منجی معتقد بودند ظهور ماشیح و آنان را از درد و رنج در تبعید نجات می‌دهد از این رو، توجه به ظهور ماشیح

امیدها را زنده کرد و ایمان یهودی را حفظ نمود در کتاب‌ها ایشان از جمله تورات و تلمود بشارت‌های فراوانی در ظهور منجی و پایان بخشیدن به درد‌ها و رنج‌هایشان آمده است آنان برای ماشیح شرایط و علائم ظهوری را قایل می‌دانند و معتقدند که باید منتظر منجی باشند اما گروهی به نام صهیونیسم معتقدند برای به پایان دادن دوران رنج و سختی یهودیان نباید فقط منتظر منجی ماند بلکه باید خود شرایط ظهور او را فراهم آورد و به سرزمین موعود مهاجرت کرد مشهورترین تقسیم صهیونیسم، تقسیم به صهیونیسم دینی و صهیونیسم سیاسی است. یهودیان سنتی براساس تورات و تلمود در پی ظهور ماشیح برای تشکیل دولت یهودی بودند که به آن صهیونیسم دینی می‌گویند. صهیونیسم سیاسی نخستین بار توسط تئودور هرتزل مطرح شد - که در یهودیت به ملی‌گرا شهرت داشتند - به دنبال تأسیس یک دولت ملی برای یهودیان در فلسطین بودند و به وعده‌های تورات و تلمود اعتقاد نداشتند. آنان با بهره‌برداری از مفهوم موعودگرایی، ایده‌ی بازگشت به سرزمین موعود را با انگیزه‌های ملی‌گرایانه و سلطه‌جویانه ترکیب کرد و به نوعی، موعودگرایی را در جهت منافع سیاسی و اقتصادی خود مصادره کرد. این جنبش، برخلاف آموزه‌های الهی که در پی صلح و عدالت برای همه بشریت است، به تفرقه‌افکنی، تحمیل سلطه و برتری‌جویی دامن زده است. صهیونیسم سیاسی که برگرفته از صهیونیسم مسیحی است از طریق ادعای پیوند با باورهای دینی، خود را حامی یک آرمان الهی جلوه می‌دهد، در حالی که بسیاری از اقدامات آن با اصول اخلاقی و عدالت‌خواهانه‌ی ادیان، از جمله یهودیت در تضاد است. با شد در این نوشتار شرایط و علائم ظهور منجی را دیهود و صهیونیسم بررسی کردیم علائم ظهور منجی در یهود که دوران قبل و بعد از ظهور را شامل می‌شود. از نشانه‌های قبل از ظهور

می‌توان به شدت گناه و فساد، تشویش و پریشانی، گشوده شدن دروازه‌های علم و پیشرفت، جنگ. و نشانه‌های پس از ظهور عبارتند از: برقراری صلح جهانی، احیای سنت‌های اولیه عبادت یهود، پایان بدی و گناه، درک الهیت و آگاهی واقعیت از وجود خداوند، پرستش و ستایش جهانی خداوند، زنده شدن مردگان، برکت و سعادت و پایان بیماری‌ها، وقوع معجزاتی عظیم تر از معجزات خروج بنی اسرائیل از مصر. شرایط ظهور در یهود شامل چ توبه، نگه داری تقدس روز شنبه، احسان و نیکو کاری، اتحاد و همدلی جامعه می‌باشد اما شرایط آمدن منجی در صهیونیست مهاجرت به سرزمین فلسطین است و بازسازی معبد سلیمان می‌باشد که به تخریب قبه الصخره و مسجد القصی می‌انجامد و در نهایت منجر به جنگ جهانی خواهد شد در واقع شرایط و نشانه‌های ظهور منجی در صهیونیست‌ها به دست خودشان واقع می‌شود و بر این غقیده هستند که خود باید زمینه ساز ظهور باشند اما شرایط ظهور در یهودیان با انجام دستورهای دینی و علائم ظهور منجی در یهود پیش بینی‌هایی است که در تورات و تلمود آمده است و به آن‌ها وعده می‌دهد که با انتظار کشیدن موعود خواهد.

فهرست منابع

-کتاب مقدس (تفاسیر موجود بر کتاب مقدس از جمله رشی و میداراش.

-تلمود.

-کهن، ابراهام، ۱۳۸۲، جهان ماشیح در آموزه های یهود، ترجمه امیر فریدون گرگانی، بی تا، انتشارات المعی

-کهن، ابراهام، ۱۳۵۰، گنجینه ای از تلمود، ترجمه امیر فریدون گرگانی، تهران، زیبا

-المسیری، عبدالوهاب، ۱۳۸۲، دائرة المعارف یهلولود، یهودیت و صهیونیسم، ترجمه موسسه فرهنگی مطالعات و پژوهش هوای تاریخ خاورمیانه، تهران: دبیرخانه کنفرانس بین المللی حمایت از فلسطین

-معین، محمد، ۱۳۸۰، فرهنگ فارسی تالیف محمد معین، تهران، نشر سرایش

-ابراهیم زاده، عبدالله؛ علی نوری، علیرضا، ادیان الهی و فرق اسلامی

-عبدالوهاب المسیری، ۱۳۷۴، صهیونیسم، ترجمه لواء رودباری، رودباری، تهران، وزارت اور خارجه

-تونه ای، مجتبی، ۱۳۸۹، موعود نامه: فرهنگ الفبایی مهدویت، قم، میراث ماندگار

-ایوانف، یوری، ۱۳۵۳، صهیونیسم، ترجمه ابراهیم یونسی، تهران، امیرکبیر

-آنترمن، آلن، ۱۳۸۵، باورها و آیین های یهودی، ترجمه رضا فرزین، قم، مرکز مطالعات و

تحقیقات ادیان و مذاهب.

-سایزر، استیون، ۱۳۸۵، پیش گویی ها و آخرالزمان «معبد یهودی مسیحیان صهیونیسم»، ترجمه فاطمه شفیعی سروسرستانی، تهران، انتشارات موعود.

-هال سل، گریس، ۱۳۷۷، تدارک جنگ بزرگ، ترجمه: خسرو اسدی، تهران، رسا

-ژان دانیلو، ریشه های مسیحیت در اسناد بحرال میت، ترجمه علی مهدی زاده.

-اپستاین، ایزیدور (۱۳۸۵)، یهودیت بررسی تاریخی، ترجمه بهزاد سالکی، تهران، مؤسسه حکمت و فلسفه ایران.

-مصباح یزدی، محمد تقی، نظریه حقوقی اسلام، جلد ۲

-حسنی، مهدی، فلسطین و صهیونیسم جلد: ۱

-حمّامی لاله زار، یونس. (۱۳۸۶). «ماشیح منجی موعود یهود». معارف. شماره ۵۰.

-محمدی، محمد حسین، (۱۳۸۸) آخرالزمان در ادیان ابراهیمی، قم، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود(عج)، ۱۳۸۸.

-قاسمی قمی، جواد، ۱۳۸۷، ماشیح؛ منجی یهود به روایت تلمود، مشرق موعود، سال دوم، شماره هشتم

- طاهری آکردی ، محمد حسین، ۱۳۹۶، ماشیح و دولت ماشیحانی موعود در یهودیت، فصلنامه علمی - پژوهشی مشرق - موعود، سال یازدهم، شماره ۴۱
- طاهری آکردی ، محمد حسین، ۱۳۹۷، تحلیل و بازشناسی انواع صهیونیسم براساس اندیشه موعود آخرالزمان، فصلنامه علمی پژوهشی مشرق موعود، سال دوازدهم، شماره ۴۸
- کاویانی، آرش، ۱۳۸۳، سومین معبد، موعود، سال هشتم، ش ۴۶، شهریور ۱۳۸۳.ش.
- احمدوند، شجاع ، عزیزخانی ،احمد، ۱۳۸۹، آخرالزمان در نگاه مکتب صهیونیسم مسیحی ،فصل نامه علمی پژوهشی مشرق موعود، سال چهارم، شماره ۱۴
- احمدوند، شجاع ،اسرائیل و ایدئولوژی صهیونیسم سیاسی ، مجله پژوهش حقوق و سیاست، سال ششم، ش ۱۲
- یداله پور، محمد هادی، خرمی،مرتضی ، حسینی ،سیده فاطمه ، ۱۳۹۳ مقاله موعودگرایی در قرآن و عهدین، سراج منیر،ش ۱۴.
- کریمی ، سید حسن ، آرام، محمدرضا ، ۱۴۰۰، آینده اندیشی از منظر یهود، آینده پژوهی انقلاب اسلامی سال دوم تابستان، ش ۲
- کریمی نیا، محمدمهدی، ۱۳۸۲، انتظار موعود در آیین یهود، مجله رواق اندیشه ، ش ۲۷
- حاجی یوسفی ، امیرمحمد ، رضائی پناه، امیر، ۱۳۹۷ تبیین سیر تطور وجه عملگرایانه گفتمان موعودگرایی در الهیات سیاسی یهودی- اسرائیلی، فصلنامه پژوهشهای سیاسی جهان اسلام، سال هشتم، شماره اول
- سماک، محمد و دیگران، ۱۳۸۳، تخریب بیت المقدس و واکنش مسلمین، فصل نامه موعود، سال هشتم، شماره ۴۶
- سیاح، حسین، ۱۴۰۱، از آرماگدون تا قرقیسیا ، سومین جشنواره علامه حلی استان تهران
- قاسم زاده، حسینعلی، ۱۳۸۸ ، آخرالزمان از دیدگاه صهیونیسم مسیحیت ،نشریه پیام نور در حوزه علوم اسلامی، ش ۰
- جباری، حسین علی، ۱۳۹۸، بررسی اندیشه موعود باوری در ادیان ، نشریه مطالعات مهدوی، پیاپی ۴۶
- رسول زاده ، عباس ، ۱۳۸۹، آخرالزمان و حیات اخروی در یهودیت و مسیحیت ،معرفت ادیان ،شماره ID۲
- عرب ،مهین، ۱۳۹۳، منجی موعود در ادیان بزرگ قبل از اسلام، سال پنجم، شماره یازدهم.
- گودرزی مصطفی ، منوری ، سید علی، کریمی ،غلامرضا، ۱۴۰۱، نقش موعودگرایی یهود در سیاست خارجی خصمانه اسرائیل در قبال جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه علمی پژوهش های راهبردی سیاست ،شماره ۴۲
- مجتبی مقدم ، امید، ۱۳۹۶ ، منجی جهان و عصر ظهور از دیدگاه آیین یهود، فصلنامه علمی - ترویجی پژوهشهای مهدوی، سال پنجم، شماره ۲۰